

Пиріг І. В.,
професор кафедри криміналістики та
домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

Садовий Р. О.,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ КРИМІНАЛІСТИЧНО ЗНАЧИМОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Успіх будь-якої людської діяльності, у тому числі й такої специфічної, як розкриття та розслідування кримінальних правопорушень безпосередньо залежить від рівня забезпечення необхідною інформацією. А особливо це актуально у період воєнного стану. Саме кваліфікований аналіз і синтез інформації про об'єкти, що мають відношення до події кримінального правопорушення, отриманої з різноманітних джерел, її інтерпретація, уміле використання лежать в основі ефективного та швидкого розслідування кримінальних правопорушень.

Необхідність накопичення й обрання інформації для неодноразового використання в майбутньому, свого часу ініціювала появу величезної кількості інформаційних систем у різних сферах людської діяльності. Сьогодні своєрідним підґрунтям удосконалення основ інформаційного забезпечення розслідування стала інформатизація суспільства, зростання ролі інформації в управлінні та вирішенні найрізноманітніших завдань. Указані технології надають обліковій діяльності іншого якісного витку розвитку. Завдяки інтеграції різних за змістом і формою відображення даних з інформаційних масивів створюються інформаційні системи, що включають величезну кількість розподілених баз даних з можливістю доступу до інформації з будь-якої віддаленої точки доступу через ядро інтегрованого банку даних.

Сучасні автоматизовані інформаційні системи завдяки програмному забезпеченню самостійно в автоматичному режимі здійснюють аналіз інформації всіх баз даних. Основною в діяльності Національної поліції є інформаційно-телекомунікаційна система «Інформаційний портал Національної поліції України» – сукупність технічних і програмних засобів, призначених для обробки відомостей, що утворюються у процесі діяльності

Національної поліції України та її інформаційно-аналітичного забезпечення [1]. Крім цього, в сучасних умовах, ключове значення відіграє і кримінальний аналіз, який виступає специфічним видом інформаційно-аналітичної діяльності, яка полягає в ідентифікації та найточнішому визначенні внутрішніх зв'язків між різними видами інформації (відомостями, даними), що стосуються злочину, і будь-якими іншими даними, отриманими з різних джерел, їх використанні в інтересах ведення оперативно-розшукової та слідчої діяльності, їх аналітичної підтримки [2, с. 9-10].

Вся діяльність слідчого, починаючи від моменту реєстрації інформації про кримінальне правопорушення у ЄРДР, обирання організаційних заходів та шляхів їх вирішення, планування та проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, здійснюється у інформаційному просторі. Перш за все, необхідно зазначити, що за характером інформація повинна мати відношення до події злочину, тобто мова йде про криміналістично значиму інформацію. При цьому, важливого значення відіграють методи встановлення такої інформації. Як відмічав О. С. Франков, одним з ефективних методів встановлення криміналістично значущих обставин кримінальному провадженні є метод моделювання, який полягає у створенні уявної або матеріальної моделі, що має необхідну для дослідження схожість із розташованим у сфері кримінального судочинства оригіналом. У подальшому дослідженні цієї моделі породжує криміналістично значущу інформацію, необхідну для розслідування [3, с. 549].

При цьому, В. В. Тіщенко, зазначає, що джерелами або носіями інформації є об'єкти, що містять у собі криміналістично значущу інформацію, яка використовується з метою доказування й прийняття обґрунтованих процесуальних і тактичних рішень. Однак джерело інформації міститься й зберігається в її носії як у формі, що містить у собі її зміст. Зусилля слідчого спрямовані на розшук і розшифровку носіїв (потенційних джерел) інформації, одержання відомостей, що містяться в них, а також процесуальне закріплення, після чого носії інформації стають джерелами доказової інформації [4, с. 148]. Іншими словами, під криміналістично значимою інформацією слід розуміти будь-які відомості, використання яких в процесі розслідування є важливішою умовою швидкого та повного розкриття злочину.

Проблему «накопичувача інформації», що виникає в зв'язку з цим, В. В. Бірюков вирішує наступним чином. Автор розглядає в якості такого накопичувача матеріали кримінального провадження. На основі аналізу думок автора, та з врахування сучасних норм кримінального процесуального законодавства в залежності від характеру інформації можна умовно поділити матеріали кримінального провадження, що мають: 1) вичерпну первинну інформацією, що перетворена в якісні докази; 2) вичерпну первинну інформацією, що не перетворена у докази; 3) достатню інформацією, але з поганим її процесуальним оформленням; 4) недостатню інформацією: а) що

перетворена в якісні докази; б) що перетворена в неякісні докази; в) що не перетвореною у докази [5, с. 96].

Подібна систематизація матеріалів кримінального провадження визначається трьома основними компонентами: наявністю первинної інформації (вичерпною або недостатньою), «перетворюючим» моментом та отриманими в результаті трансформації доказами (якісними або неякісними). В той же час автор, на жаль, не дає яких-небудь конкретних орієнтирів для аргументації права на «існування» своєї концепції, тобто не пояснює, що розуміти під «вичерпною» та «недостатньою» інформацією, що стоїть за поняттям «якісних» та «неякісних» доказів та чому інформація повинна «перетворюватись» у докази.

Ми не можемо погодитись з такою позицією, на основі тих положень, що несе у собі змістовне навантаження понять «криміналістично значима» інформація та «докази», у зв'язку з чим вважаємо за необхідне звернутись до частини 1 статті 84 КПК України, згідно з якою доказами в кримінальному провадженні є фактичні дані, отримані у передбаченому цим Кодексом порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню.

На основі вищевикладеного, та враховуючи вимоги КПК України приходимо до наступних висновків: 1. Поняття «криміналістично значима» інформація ширше за об'ємом поняття «доказів», причому перше «поглинає» останнє. 2. Матеріали кримінального провадження можуть розглядатись як свого роду накопичувач «криміналістично значимої» інформації, але лише тієї її частини, що має форму «доказів». 3. «Інформаційний» аспект забезпечення розслідування складається з отримання «криміналістично значимої» інформації та використання її для швидкого та повного розслідування злочину, що виражається у провадженні слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) дій для встановлення події кримінального правопорушення, осіб, винних у їх вчиненні та їх покарання. Останнє положення торкається важливої проблеми розслідування, що стосується організації взаємодії між слідчим та оперативними підрозділами для отримання та використання «криміналістично значимої» інформації про особу, яка вчинила кримінальне правопорушення. Використання криміналістично значимої інформації під час розслідування кримінальних правопорушень передбачає аналіз і систематизацію будь-яких фактичних даних, що мають відношення до події кримінального правопорушення.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України». Наказ МВС України від 03.08.2017 р. № 676. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1059-17#Text>
2. Основи кримінального аналізу : навчальний посібник. Львів : Львівський

державний університет внутрішніх справ, 2021. 288 с.

3. Франков О. С. Щодо пошуку найбільш оптимальних методів розкриття та розслідування злочинів. Юридичний науковий електронний журнал. № 10. 2021. С. 548–550.

4. Тіщенко В. В. Теоретичні й практичні основи методики розслідування злочинів : монографія. Одеса : Фенікс, 2007. 260 с.

5. Бірюков В. В. Теоретичні основи інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів: Монографія. Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка Луганськ. 2009. 664 с.

Пиріг І. В.,

професор кафедри криміналістики та
домедичної підготовки

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, професор

ВИДИ ТА ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКСПЕРТИЗ, ЩО ПРИЗНАЧАЮТЬСЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, УЧИНЕНИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З початку розв'язання повномасштабної війни росії проти нашої країни значно збільшилось кількість воєнних злочинів. За даними Офісу Генерального прокурора України станом на 25.11.2022 року зареєстровано 19111 злочинів проти основ національної безпеки (пособництво державі-агресору, державна зрада, колабораційна діяльність, диверсія тощо) та 49203 злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку (пропаганда війни, планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни, геноцид, порушення законів та звичаїв війни тощо) [1]. При розслідуванні зазначених злочинів експертизи відіграють значну роль серед інших засобів доказування. Судова експертиза є дослідженням на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду [2]. Аналізом експертної практики збільшилась кількість видів експертиз, пов'язаних з розслідуванням вказаних вище злочинів збільшилась.

Зосередимо увагу на видах та предметі дослідження експертиз, що призначаються при розслідуванні злочинів, вчинених в умовах воєнного стану.

Експертиза зброї та слідів і обставин її використання. Об'єктами дослідження є вогнепальна зброя та боєприпаси; гранатомети, ракетно-реактивна та ствольна артилерійська зброя, а також сліди зброї та її